

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Davida Rause, Ph.D., a soudců

Mgr. Kateřiny Kopečkové, Ph.D., a Mgr. Filipa Skřivana v právní věci

žalobce: **TGC Energie s.r.o.**
sídlem Folknářská 21, Děčín
zastoupen JUDr. Petrem Michalem, Ph.D., advokátem
sídlem Hvězdova 2b, Praha 4

proti
žalovanému: **Energetický regulační úřad**
sídlem Masarykovo náměstí 5, Jihlava

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 12. 12. 2023, č. j. 14760-23/2022-ERU, sp. zn. OSR-14760/2022-ERU,

takto:

- I. Žaloba se zamítá.
- II. Žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení.

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 22. 2. 2023, č. j. 14760-16/2022-ERU (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), uznal žalobce vinným ze spáchání přestupků dle § 24 odst. 1 písm. a) zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele. Přestupku podle výroku I. se žalobce dopustil tím, že 13 dílčími útoky užil vůči spotřebitelům nekalou obchodní praktiku, neboť přes ujednanou garantovanou fixní obchodní cenu za silovou elektřinu a zemní plyn oznámil spotřebitelům zvýšení ceny nebo zrušení sjednaných produktů, přestože k jednostranné změně sjednaných služeb nebyl oprávněn. Přestupku podle výroku II. se žalobce dopustil agresivní obchodní praktikou tím, že dodával jednomu ze spotřebitelů elektřinu, aniž by k tomu po odstoupení spotřebitele od smlouvy existoval právní důvod, a požadoval za takto dodanou elektřinu platbu. Za spáchání přestupků uložil žalovaný žalobci výrokem III. pokutu ve výši 1 520 000 Kč a povinnost uhradit náklady řízení ve výši 1 000 Kč. O rozkladu žalobce rozhodla rada žalovaného tak, že změnila výrok I. zejména s ohledem na změnu právní kvalifikace. Jednání žalobce posoudila rada jako klamavé konání podle § 5 odst. 1 zákona o ochraně spotřebitele. Dále v důsledku upuštění od potrestání za přestupek dle výroku II. prvostupňového rozhodnutí snížila pokutu na 1 500 000 Kč.

II. Žaloba

2. Žalobce nerozporuje, že naplnil formální znaky skutkové podstaty vytýkaného přestupku. Je však přesvědčen, že pokuta, kterou mu žalovaný uložil, je vzhledem ke konkrétním okolnostem přestupku nepřiměřená. Žalovaný se nevypořádal s argumentací žalobce, nezohlednil konkrétní skutkové okolnosti přestupku a uložil pokutu ve výši, která je pro žalobce likvidační. Žalobce proto napadá výrok III. napadeného rozhodnutí, kterým došlo k uložení pokuty.
3. Žalobce uvádí, že mu správní orgány přikládaly energetickou krizi k tíži. Uvedly, že je vinou žalobce, že jej energetická krize v důsledku jeho nevhodné obchodní strategie zastihla nepřipraveného. S tím žalobce nesouhlasí. Energetická krize byla *vyšší mocí* a měla být posouzena jako okolnost vylučující protiprávnost či alespoň polehčující okolnost. Vyšší moc může být liberačním důvodem i dle nauky správního práva, podle které nelze objektivní odpovědnost chápat jako odpovědnost absolutní a nelze opomíjet možnost nepředvídatelného zásahu vyšší moci (např. náhlá povodeň, neočekávatelná vada materiálu) a omezené množství informací, které bývají zpravidla k dispozici v době před jednáním, tzn. že přijatá opatření se vzhledem k okolnostem mohla z objektivního pohledu jevit jako dostatečná. Tím spíše je možné vyšší moc brát v potaz jako polehčující okolnost při ukládání správního trestu, resp. jako okolnost spáchání přestupku při hodnocení povahy a závažnosti přestupku. V případě energetické krize se přitom jednalo o bezprecedentní a neočekávatelný vývoj na energetických trzích.
4. Správní orgány nepřihlédly k tomu, že žalobce pouze dodával elektřinu a plyn, ale tyto komodity nevyráběl. Nemohl je proto v případě jejich nedostatku narozdíl od jiných dodavatelů energie zajistit vlastní výrobou. Žalobce byl zaměřen výhradně na maloobdoběratele. Ti jsou v případě odběru energií velice citliví na jakékoliv výkyvy, odběr je Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

sezónní a lze jej těžko predikovat. Vzhledem k úzkému zaměření a povaze nabízených služeb nemohl žalobce vybalancovat rozdíl mezi odhadovanou a skutečnou spotřebou energie jiným segmentem trhu ani nakupovat energie dopředu. Objektivně se tedy nemohl na krizi připravit. Na nákup a prodej energií je nutno pohlížet také optikou péče řádného hospodáře. Vzhledem k běžným výkyvům na energetickém trhu nelze považovat přístup žalobce za nestandardní nebo neopatrný. Jelikož správní orgány výše uvedené okolnosti nepromítly do úvahy o výše sankce, nedostály své povinnosti přihlídnout ke všem relevantním okolnostem.

5. Správní orgány nesprávně vyhodnotily majetkové poměry žalobce. Aktiva žalobce činila ke dni 31. 12. 2022 celkem 1 585 000 Kč. Tyto prostředky, tvořené převážně základním kapitálem a snižené v důsledku pozastavení obchodních činností, musí žalobce vynakládat na provozní účely. Správní orgány nezohlednily například pohledávky nebo závazky žalobce a uložily mu sankci ve výši téměř plné výše vlastního kapitálu. Ukazatele aktiv ani vlastního kapitálu žalobce nepovažuje za vhodná ekonomická hlediska pro stanovení výše pokuty. Z rozvahy je zřejmé, že žalobce nemá volné prostředky na úhradu pokuty ani majetek, který by mohl zpeněžit. Uhrazením pokuty se žalobce ocitne ve stavu, kdy nebude schopen hradit ani své vlastní závazky natož obnovit obchodní činnost. To, že byla sankce uložena v dolní polovině sazby, nemůže vyloučit její likvidační charakter.
6. Výše pokuty se konečně odchyluje i od ustálené rozhodovací praxe žalovaného a judikatury správních soudů. Zřejmě má jít o exemplární potrestání. Ze všech uvedených důvodů žalobce navrhuje, aby zdejší soud napadené rozhodnutí zrušil, a pokud se tak nestane, navrhuje, aby soud snížil uloženou sankci. V doplnění žaloby namítá, že mu v důsledku pozdní změny právní kvalifikace bylo upřeno právo na obhajobu.

III. Vyjádření žalovaného a replika žalobce

7. Žalovaný odkazuje na napadené rozhodnutí, zejména str. 35-37. Uvádí, že žalobce opomíjí to, jakým jednáním se nekalé obchodní praktiky dopustil. Žalobce nesprávně a nepravdivě informoval spotřebitele o existenci svého práva jednostranně změnit obsah závazku a o možnostech spotřebitelů reagovat na tuto změnu. Žalobce se pak na úkor spotřebitelů obohatil. Svobodně uzavřel smlouvy s fixními cenami a účelově se jich zbavil, když se pro něj staly nevýhodnými. Smysl fixace cen byl takto zcela popřen. Žalovaný zohlednil veškeré relevantní skutečnosti pro výši pokuty a považuje ji za přiměřenou.
8. Současná obchodní strategie žalobce (utlumení obchodní činnosti) má dle žalovaného zamezit tomu, aby nesl následky svého protiprávního jednání. Tvrzené náklady spojené s provozem závodu žalobce nedoložil. Co se týče odkazů na jiná rozhodnutí žalovaného, žalobce na jednu stranu požaduje individuální posouzení své věci (což oba správní orgány učinily) a zároveň bez dalšího přirovnává svůj případ ke skutkově odlišným případům. V případě společnosti Europe Easy Energy a.s. nebylo polehčující okolností ukončení činnosti, ale to, že v jeho důsledku nedošlo ke zvýšení ceny pro spotřebitele. V nyní posuzované věci došlo k převodu závodu žalobce až poté, co se dopustil protiprávního jednání. Nyní posuzovaná věc není podobná ani s případem společnosti GEEN Sale a.s., kde byl pokračující přestupek spáchán pouze dvěma dílčími útoky. Nebylo přitom vyloučeno, že šlo o výjimečný exces, narozdíl od 13 útoků žalobce, které již svědčí o systematickém postupu.

9. Žalobce dezinterpretuje také judikaturu správních soudů. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2018, č. j. 9 As 55/2017-93, nevyplývá nic podstatného pro posouzení pokuty uložené žalobci, ale je z něj zjevné, že ke snížení pokuty soudem může dojít jen, je-li zcela nepřiměřená, což v tomto případě není, a v případě, že bylo tvrzení o likvidačním charakteru uložené pokuty doloženo, což v tomto případě nebylo. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 11. 2019, č. j. 5 As 162/2019-43, se věnuje tomu, jakou pokutu nelze zpravidla považovat za nepřiměřenou. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 12. 2022, č. j. 2 As 365/2020-43, sice uvádí, že byla v daném případě uložená pokuta 150 000 Kč citelná, není však zřejmé, jaký význam to má na nynější odlišný případ. Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 11. 2023, č. j. 3 As 149/2022-49, pouze obecně uvádí principy správního trestání. Žalovaný považuje uloženou pokutu za přiměřenou, odpovídající povaze a závažnosti přestupku i okolnostem případu a majetkovým poměrům žalobce. Pokuta byla uložena v souladu se zásadou legitimního očekávání a odpovídá principům ukládání trestů.
10. K doplnění žaloby žalovaný uvedl, že se mýlí s předmětem řízení, jelikož žaloba směřovala pouze proti výroku III. napadeného rozhodnutí, který se týká uložené sankce. Těžko lze proto v doplnění žaloby vznést námitky do výroku o vině. Žalobce však měl možnost se ke změně právní kvalifikace vyjádřit a také tak učinil. Žalovaný proto navrhuje žalobu jako nedůvodnou zamítnout.
11. Žalobce v replice opakuje, že energetická krize pro něj nebyla výmluvou. Svým jednáním směřoval ke zmírnění dopadů energetické krize, zejména ve prospěch spotřebitelů. Ti by v případě nemožnosti žalobce dodávat energie byli nuceni přejít k dodavateli poslední instance. Kdyby energetická krize nenastala, nedošlo by ani k protiprávnímu jednání žalobce. Žalovaný si nemůže libovolně vybírat, ke které polehčující okolnosti přihlédne a ke které nikoliv. Například nelze pominout dobrovolnou nápravu následků jen proto, že k ní došlo až po zahájení řízení. Dobrovolnost je vyloučena až tehdy, pokud povinnost k náhradě škody pachateli uloží správní orgán.

IV. Posouzení věci krajským soudem

12. Žaloba byla podána včas [§ 72 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), osobou k tomu oprávněnou (§ 65 odst. 1 s. ř. s.). Žaloba je přípustná (zejména § 65, § 68 a § 70 s. ř. s.). Za splnění podmínek § 51 s. ř. s. rozhodl soud bez jednání.
13. Žaloba **není** důvodná.
14. Žaloba směřuje proti výroku napadeného rozhodnutí, kterým byla žalobci uložena sankce. Je přitom nutné rozlišit žalobní námitky směřující vůči zákonnosti uložené sankce, kdy soud zkoumá, zda správní orgán při stanovení výše sankce zohlednil všechna zákonem stanovená kritéria, zda jeho úvahy o výši pokuty jsou racionální, ucelené, koherentní a v souladu se zásadami logiky, zda správní orgán nevybočil z mezí správního uvážení nebo je nezneužil, ale rovněž, zda uložená pokuta není likvidační (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 4. 2010, čj. 1 As 9/2008-133), a námitky směřující vůči přiměřenosti uložené sankce, kdy soud na návrh žalobce dle § 78 odst. 2 s. ř. s. do určité míry nahrazuje správní uvážení a zkoumá, zda nedošlo k excesu při individualizaci trestu, tedy zda a jak bylo přihlédnuto ke všem specifikům konkrétního případu a zda byl v rámci zákonné trestní sankce vybrán pro pachatele takový druh trestu a v té výměře, která splní

účel trestu a není zjevně nepřiměřená (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 4. 2012, č. j. 1 Afs 1/2012-36).

15. Z hlediska zákonnosti uložené sankce musí správní orgán uvést veškeré okolnosti, které zohlednil při určení druhu a výměry správního trestu, ať již je zohledňoval ve prospěch či neprospěch pachatele, popř. okolnosti, na které poukazoval v řízení obviněný, avšak správní orgán je nehodnotil ani ve prospěch, ani v neprospěch pachatele. Své úvahy musí správní orgán srozumitelně a logicky zdůvodnit, neboť jedině v takovém případě bude jeho správní uvážení přezkoumatelné.
16. V tomto ohledu žalobce správním orgánům vytýká výhradně to, že nesprávně vyhodnotily energetickou krizi. Jak žalobce uvádí, energetická krize a strmý růst cen energií na světových trzích zejména od druhé poloviny roku 2021 jsou obecně známé skutečnosti, které ani správní orgány nezpochybňují.
17. Žalobce se v žalobě domáhá zohlednění energetické krize ve třech různých aspektech. V první řadě má za to, že energetická krize coby vyšší moc představuje důvod pro liberaci z odpovědnosti za přestupek [§ 21 odst. 1 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (dále jen „zákon o přestupcích“)], dále je dle žalobce podstatnou okolností spáchání přestupku při hodnocení jeho povahy a závažnosti [§ 37 písm. a) zákona o přestupcích], resp. polehčující okolností [§ 37 písm. c) zákona o přestupcích].
18. K tomu lze v první řadě uvést, že poukaz žalobce na energetickou krizi coby liberační důvod se míjí s předmětem tohoto řízení. Pokud žaloba výslovně směřuje toliko proti výroku o uložené sankci (jak je výslovně uvedeno v její preambuli a petitu) a nikoli proti výroku o vině, musí zdejší soud vycházet z toho, že žalobce je za přestupek odpovědný a jeho vina byla prokázána.
19. Podle § 37 písm. a) zákona o přestupcích při určení druhu správního trestu a jeho výměry se přihlédne zejména k povaze a závažnosti přestupku. Povahu deliktu vyjadřují především okolnosti, za nichž byl přestupek spáchán (dle demonstrativního výčtu v § 38 zákona o přestupcích se jedná zejména o způsob a okolnosti spáchání přestupku a zavinění), jeho závažnost charakterizuje zejména způsobnost vyvolat porušení či ohrožení určitých zájmů chráněných společností (předmět útoku, intenzita spáchání, vzniklý následek nebo četnost spáchaných útoků).
20. Podle § 37 písm. c) zákona o přestupcích se při určení druhu trestu a jeho výměry přihlédne k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem. Přitěžující a polehčující okolnosti se mohou vztahovat v zásadě k jakémukoliv představitelnému aspektu spáchaného přestupku, tedy třeba i k následku přestupku, ke způsobu jeho spáchání apod.
21. K tomu lze stručně shrnout, že individuálním objektem přestupku je v nynější věci zájem na ochraně spotřebitele před klamavými obchodními praktikami, které vedou spotřebitele k ekonomickému rozhodnutí, které by jinak neučinil. Následkem přestupku se rozumí porušení individuálního objektu v jeho konkrétní podobě, tedy porušení určitého jedinečného vztahu – zde vztahu žalobce-spotřebitel. Způsob spáchání přestupku charakterizuje to, jakým jednáním pachatel přestupek spáchal, zda konáním nebo opomenutím (zde se jednalo o aktivní konání). Okolnosti spáchání pak zahrnují jak okolnosti subjektivní (týkající se pachatele), tak objektivní (týkající se všech ostatních hledisek spáchaného konkrétního přestupku).

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

22. Žalovaný v prvostupňovém rozhodnutí uvedl, že při stanovení výměry sankce přihlédl ve smyslu § 37 písm. a), c) a g) zákona o přestupcích zejména k povaze a závažnosti přestupku, k přitěžujícím a polehčujícím okolnostem a k povaze činnosti žalobce. Žalovaný považuje nekalou obchodní praktiku, které se žalobce dopustil, za velmi závažnou. Žalobce svým zákazníkům, kteří na základě smlouvy s žalobcem počítali s neměnnými cenami, v době energetické krize podstatně zvýšil ceny odebíraných energií a dostal je do finanční situace, se kterou nemohli počítat. Zákazníci neměli jinou možnost než zaplatit zvýšené ceny nebo přejít k jinému dodavateli energií za ceny (vzhledem k energetické krizi) také vyšší, než byly ty původně smlouvené s žalobcem. V obou případech se tedy jedná o situaci s přímým negativním dopadem do majetkové sféry spotřebitelů.
23. Závažnost jednání zvyšuje také to, že se žalobce přestupku dopustil 13 dílčími útoky, navíc v souběhu s dalším přestupkem (užití agresivní obchodní praktiky). Obchodní praktiku, kterou žalobce užil, by přitom žalovaný považoval za vysoce nežádoucí v případě byt' jen jednoho spotřebitele. Počet dotčených spotřebitelů proto žalovaný výrazně promítl do výše ukládané pokuty. To, že někteří spotřebitelé odstoupili od smlouvy, nelze považovat za polehčující okolnost. Tito spotřebitelé museli v období energetické krize zajišťovat nového dodavatele a jediný prospěch měl žalobce, který se zbavil povinnosti dodávat energie za původně sjednané ceny. Jako k polehčující okolnosti přihlédl žalovaný k tomu, že u spotřebitele M. žalobce navrátil původně sjednaný produkt a vystavil opravnou fakturu. Nicméně nekalá obchodní praktika byla tak závažná, že její užití nemůže být zcela napraveno pouhým uvedením věci do původního stavu. Jako polehčující okolnost vyhodnotil žalovaný také to, že se žalobce přestupku dopustil poprvé.
24. Žalovaný se dále vyjádřil k okolnostem, které jako polehčující označil žalobce. K energetické krizi uvedl, že ji nelze považovat za vyšší moc. Zvyšování ceny na burze je běžným jevem spojeným s podnikatelským rizikem. Konkrétní dopady energetické krize na žalobce byly spojeny především s jeho podnikatelskou strategií. Žalobce nabízel produkty s nízkou fixovanou cenou na několik let a energie přitom neměl nakoupeny dopředu. Následně přenesl prostřednictvím zrušení odebíraných produktů veškeré náklady vzniklé v souvislosti s energetickou krizí na spotřebitele. Žalovaný nerozporuje, že ceny zvyšovali i ostatní obchodníci s energiemi, avšak zvyšování cen samo o sobě (za splnění smluvních a zákonných podmínek) zakázáno není. Žalovaný nemá za to, že by zájem spotřebitelů korespondoval se zájmem žalobce na vlastní finanční stabilitě. Žalobce měl nemožnost plnění smluvních podmínek vzniklou v důsledku jeho obchodní strategie řešit jinak než přenesením všech nákladů na spotřebitele. Ti totiž vzhledem k smlouvené fixaci rozumně očekávali, že se jich energetická krize nedotkne. Žalobce v podstatě ignoroval smluvní ujednání ve chvíli, kdy pro něj přestala být výhodná. Nelze aplikovat ani § 1764 a násl. zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, neboť i kdyby došlo k podstatné změně okolností, opravňovalo by to žalobce vyvolat jednání o smlouvě, nikoliv její jednostrannou změnu. Způsob, jakým žalobce jednostrannou změnu učinil, byl zneužitím postavení silnější smluvní strany. Energetická krize tedy zvýšila závažnost nekalé obchodní praktiky ve vztahu ke spotřebitelům, kteří v době téměř plošného extrémního zvyšování cen měli mít dle sjednaných podmínek ceny neměnné.
25. Výjimečnost jednostranné změny všeobecných obchodních podmínek žalovaný nevyhodnotil jako polehčující okolnost, jelikož skutečnost, že došlo ke změně, sama o sobě

není problematická. Požadavek odborné péče nebyl dle žalovaného žalobcem naplněn. Odvrácení úpadku bylo motivem žalobce ke spáchání přestupku. Polehčující okolností není ani včasné oznámení změn podmínek spotřebitelům. Samotné oznámení bylo nekalou obchodní praktikou a změna byla v rozporu se smluvními ujednáními, nelze proto přihlížet k tomu, že se tak událo s určitým předstihem. Žalovaný nepřisvědčil ani tvrzení, že se žalobce pokoušel odvrátit újmu, když dodával energie spotřebiteli, který odstoupil od smlouvy.

26. Obdobným způsobem se s výší sankce vypořádala také rada. Uvedla, že mimo spotřebitele Matuly nelze považovat za polehčující okolnost ani smírné řešení sporu, jelikož k němu nedošlo dobrovolně, ale až po zahájení správního řízení na návrh příslušných spotřebitelů. K energetické krizi rada dodala, že žalobce využil okolností v neprospěch spotřebitelů, a proto lze jen těžko posuzovat energetickou krizi v jeho prospěch. Ve zbytku se rada ztotožnila s prvostupňovým rozhodnutím. Uvedla, že vzhledem k upuštění od potrestání za přestupek agresivní obchodní praktiky snižuje sankci o 20 000 Kč, jelikož žalovaný v prvostupňovém rozhodnutí uvedl, že v případě, že by ukládal pokutu pouze za první z přestupků, uložil by ji ve výši 1 500 000 Kč.
27. Z uvedeného plyne, že se správní orgány se všemi okolnostmi, které žalobce zmiňuje v žalobě (a zmínil i v rozkladu), poměrně pečlivě zabývaly. Dle zdejšího soudu jde o úvahy v mezích správního uvážení logické a dostatečně odůvodněné, bez známky libovůle, kterou v nich spatřuje žalobce. Žalovaný jako okolnost povahy a závažnosti přestupku ve prospěch žalobce ani jako polehčující okolnost nezohlednil energetickou krizi. Srozumitelně však vysvětlil, že podnikání žalobce spočívalo v tom, že nabízel spotřebitelům produkty, které je měly právě před výkyvy cen na trhu s energiemi chránit. Podstatou podnikání žalobce tedy byla na jedné straně spekulace ohledně budoucího vývoje cen na trhu s energiemi (prospěch žalobce se odvíjí od míry poklesu aktuální nákupní ceny komodity při fixované prodejní ceně pro spotřebitele), ve vztahu ke spotřebitelům se pak jedná o v jistém smyslu „pojištění“ proti nárůstům aktuální tržní ceny energií, jehož případné náklady se zavázal nést žalobce.
28. Žalobce se tedy jako profesionál na základě smluvního vztahu se spotřebiteli zavázal nést riziko růstu tržních cen energií a dodávat energie za fixní cenu i v případě, že tato cena bude nižší než cena tržní. Je pravdou, že při zvoleném modelu podnikání (rovněž žalobce v žalobě opatrně přiznává, že není v jeho možnostech zajistit si nákupy energií s předstihem jednoho nebo více let, přesto spotřebitelům garantoval fixní ceny na 3 roky) je nevyhnutelným důsledkem prudkého nárůstu cen energií na spotových trzích nemožnost žalobce dostát svým závazkům ve smluvené podobě. To ovšem samo o sobě společenskou škodlivost ani závažnost přestupku nesnižuje.
29. Fixace nízkých cen spolu s obchodováním na krátkodobých trzích bez nakoupených rezerv komodit činí žalobce zranitelným při jakýchkoliv výkyvech cen energií směrem nahoru. Z žaloby je přitom zřejmé, že žalobce si těchto rizik souvisejících s jeho podnikáním a portfoliem odběratelů byl vědom. Zároveň si žalobce měl být v době spáchání přestupku vědom i toho, že negativním dopadům energetické krize nečelil pouze on sám, nýbrž také právě spotřebitelé, pro něž mohou být náklady na energie významnou položkou jejich rozpočtu. Ze všech těchto důvodů zdejší soud odmítá žalobcovu tezi, že energetická krize v kontextu jeho podnikání coby vyšší moc snižuje společenskou škodlivost spáchaného přestupku nebo je významnou polehčující okolností. Naopak, obecně je třeba trvat na tom,

Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

aby i (nebo především) v době zásadních výkyvů dotýkajících se celé ekonomiky řešili podnikatelé dopady těchto výkyvů způsobem a prostředky, které předpokládá zákon, nikoliv protiprávním jednáním spojeným s benevolentním přístupem při správním trestání.

30. Žalobce neučinil nic, aby zabránil přestupku. Nepokusil se spotřebitele o své situaci informovat ani o ceně energií s ohledem na změnu podmínek na trhu vyjednávat. Jeho prvním a jediným krokem bylo v rozporu se sjednanými podmínkami aktivně přenést negativní důsledky energetické krize na jeho odběratele. Zdejší soud proto nepovažuje za pochybení, že správní orgány nepřihlédly k energetické krizi ani jako k okolnosti snižující závažnost spáchání přestupku, ani jako k polehčující okolnosti při výpočtu sankce, nýbrž tak, že z důvodu energetické krize bylo jednání žalobce závažnější.
31. Nelze odhlédnout od toho, že díky nižším a navíc fixovaným cenám získal žalobce na trhu určitou konkurenční výhodu oproti zavedeným dodavatelům. V případě nekalého obchodního jednání však pro žalobce z jeho obchodní strategie (ze které těžil v době nízkých cen energií) nemůže plynout úleva při ukládání sankce. Žalobce sám svou obchodní strategií určil rizika, kterým bude muset čelit. Lze proto shrnout, že výkyvy cen na trhu s energiemi (byť v nečekané míře) nezavazují obchodníky s energiemi odpovědnosti za nekalé obchodní praktiky ani nesnižují jejich závažnost.
32. Zdejší soud nemůže přisvědčit ani tvrzení, že se žalobce snažil zejména chránit své odběratele. Kdyby opravdu cílem žalobce byla ochrana jeho odběratelů, neměnil by podmínky jednostranně z pozice síly v rozporu se smluvenými podmínkami, ale mohl jim poskytnout potřebné informace a nechat je se na základě nich rozhodnout, zda trvají na původní smlouvě s rizikem ukončení dodávek nebo zda souhlasí se změnou. Žalobce místo toho postavil z pozice silnější smluvní strany spotřebitele „před hotovou věc“.
33. K majetkovým poměrům žalobce žalovaný mimo jiné uvedl, že pokutu lze uložit i v případě, že pokutovaný nemá k jejímu okamžitému uhrazení dostatečné volné finanční prostředky. Sankce však nemůže být tak vysoká, aby vedla k likvidaci ekonomické aktivity žalobce. Z předložených podkladů žalovaný zjistil, že žalobce dosáhl v účetním období roku 2022 výsledku hospodaření ve výši 28 977 000 Kč při čistém obratu 403 465 000 Kč. Neuhrazená ztráta minulých let činila 28 648 000 Kč. Žalobce disponoval vlastním kapitálem ve výši 1 529 000 Kč a peněžními prostředky ve výši 748 000 Kč. Žalobce prodal dne 1. 6. 2022 část závodu a utlumil svou podnikatelskou činnost. Dle žalovaného z ničeho nelze dovodit, že by se v důsledku uložení pokuty stalo jediným smyslem podnikatelské činnosti žalobce splácení této pokuty. Dobrovolné utlumení podnikatelské činnosti po zakončení posledního účetního období se ziskem schopným pokrýt celou ztrátu z minulých let nepodporuje závěr o likvidační výši pokuty. Žalobce je nadále držitelem licence pro obchod s elektřinou a plynem. Vzhledem k uvedenému nelze považovat uloženou pokutu za likvidační. Žalovaný proto s ohledem na skutečnosti zohledněné jako kritéria pro ukládání sankce a polehčující a přitěžující okolnosti uložil žalobci úhrnnou pokutu ve výši 1 520 000 Kč, tj. ve výši zhruba 30 % z maximální možné výše pokuty, kterou je za spáchání přestupku možné uložit.
34. Dle napadeného rozhodnutí má rada za to, že při ukládání sankce nemůže správní orgán zvažovat budoucí obchodní rozhodnutí přestupce. Do úvahy o výši pokuty proto nelze promítnout, že žalobce z vlastního rozhodnutí utlumil obchodní činnost a prodal větší část závodu (prodej elektřiny a plynu koncovým zákazníkům). Žalobce se takto nemůže vyhnout důsledkům svého protiprávního jednání. Žalobce nijak nedoložil náklady, které bude Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

vyžadovat provoz zbývajících závodu. V rámci vyjádření ze dne 1. 11. 2023 žalobce odkázal na dvě rozhodnutí, kterými byla jiným subjektům uložena mnohonásobně nižší pokuta než žalobci. Žalobce se ovšem ani nepokusil o srovnání konkrétních okolností jednotlivých případů, které jsou pro individualizaci sankce rozhodující.

35. Žalovaný tedy dle zdejšího soudu výši pokuty opřel o kritéria pro ukládání sankcí a dospěl rovněž k závěru, že nebylo prokázáno, že by pokuta mohla být pro žalobce likvidační. Své úvahy žalovaný také dostatečně odůvodnil. Žalovaný zdůraznil vedle preventivní funkce také represivní funkci sankce, která musí být uložena v takové výši, aby se jednalo o citelný postih za protiprávní jednání.
36. Věcně žalobce namítá (kromě nesprávného hodnocení energetické krize, kterému se zdejší soud věnoval výše), že správní orgány nesprávně posoudily jeho majetkovou situaci a případný likvidační účinek uložené sankce a odchýlily se od své správní praxe v obdobných věcech a od praxe správních soudů.
37. Ke své majetkové situaci sám žalobce v žalobě uvádí, že dle doložené rozvahy představují jeho aktiva volné finanční prostředky ve výši 748 000 Kč a pohledávky z obchodních vztahů ve výši 633 000 Kč. Jakkoliv tedy žalobce nemá v současné době dostatek prostředků k úhradě celé částky uložené pokuty, jeho aktuální majetek (z větší části likvidní a krytý vlastními zdroji) je pro úhradu větší části uložené pokuty dostačující.
38. Žalobce již před uložením sankce dne 1. 6. 2022 dobrovolně prodal část podniku (prodej plynu a elektřiny koncovým zákazníkům) a dle vlastních vyjádření pozastavil obchodní činnost. Přesto je stále držitelem licence na obchod s elektřinou a plynem. Pokud žalobce upozorňuje, že i při pozastavení obchodní činnosti je nucen ze svých aktiv financovat provoz zbývajících částí závodu (právní zastoupení, daňová tvrzení, součinnost s ERÚ), pak i bez uložení sankce budou za nezměněné situace žalobci z povahy věci finanční prostředky konstantně ubývat. Obecně pak platí, že lze jen stěží hodnotit likvidační charakter uložené sankce vůči činnosti obchodní společnosti, která fakticky žádnou činnost nevykonává, neboť již před uložením sankce dobrovolně prodala stěžejní část svého závodu.
39. Žalobce dále uvádí, že prodej závodu byl pro něj neodvratitelný, neboť neměl dostatek prostředků a kapacity na zajištění služeb klientům. Na druhou stranu ovšem vyjadřuje hypotetický zájem o pokračování ve stejné podnikatelské činnosti s tím, že úhrada pokuty mu neumožní zajistit finanční prostředky nezbytné např. na úhradu provozních nákladů souvisejících náborem nových odběrních míst. Ani co do povahy své současné činnosti, ani ve vztahu k (zamýšlenému?) pokračování v pozastavené činnosti a nákladům s touto činností spojených však žalobce mnoho konkrétního neuvádí. Shora uvedená, a do jisté míry protichůdná vyjádření, jsou veskrze obecná. Ani zdejší soud se proto nedomnívá, že by v řízení vyšlo najevo, že je uložena pokuta pro žalobce likvidační.
40. K námitce, že uložená pokuta se vymyká běžné rozhodovací praxi žalovaného, zdejší soud předně uvádí, že každý případ má individuální charakter. Jak již bylo podrobně vysvětleno výše, zdejší soud shledal vzhledem k individuálním okolnostem nynější věci uloženou pokutu za řádně odůvodněnou.
41. Žalobce odkazuje na rozhodnutí žalovaného o přestupku společnosti Europe Easy Energy a.s., č. j. 14976-6/2022-ERU. Jak správně poukázal žalovaný ve vyjádření k žalobě (v napadeném rozhodnutí se s danou otázkou vypořádal v míře obecnosti, v níž byla žalobcem Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

nadnesena), odkazovaná věc je jen stěží srovnatelná s nynější věcí. Zejména v ní nebylo přihlédnuto k polehčující okolnosti utlumení obchodní činnosti, jak se žalobce pokouší naznačit pomocí citací vět vhodně vytržených z kontextu. Z odstavce 145. rozhodnutí v tamější věci plyne, že významnou polehčující okolností bylo, že ke zvýšení ceny pro spotřebitele v konečném důsledku fakticky nedošlo (společnost ukončila svou obchodní činnost dříve, než nastalo zvýšení cen). V nynějším případě navíc žalobce činnost neukončil, ale pouze pozastavil. Skutečnost, že byly majetkové poměry společnosti Europe Easy Energy a.s. odlišné, nemá na nyní posuzovanou věc vliv. Obecně neplatí, že čím menší majetek společnost má, tím musí dostat menší pokutu. Taková úvaha by vzhledem k obrovským rozdílům mezi jednotlivými subjekty upozadila veškerá další kritéria určování výše pokuty.

42. Druhým rozhodnutím žalovaného, na které žalobce odkazuje, je rozhodnutí o přestupku společnosti GEEN Sale a. s., č. j. 11521-11/2022-ERU. Jak žalovaný uvedl ve vyjádření k žalobě, jednalo se o případ, kde došlo pouze ke dvěma dílčím útokům, a nebylo možné dojít oproti věci žalobce k závěru, že se jednalo o systematickou praxi.
43. Zdejší soud proto ve shodě se správními orgány nemá za to, že by žalobce prokázal rozpor uložené sankce s ustálenou správní praxí žalovaného. Žalobce sice zmiňuje konkrétní podobnosti, ty ale v kontextu odkazovaných rozhodnutí a zmíněných odlišností coby zdroj legitimního očekávání neobstojí. V citovaných rozhodnutích sice byly uloženy nižší sankce než v nyní posuzovaném případě, to však vzhledem k odlišnosti těchto případů nehraje zásadní roli. Pokuta uložená žalobci nebyla v rozporu s legitimním očekáváním. Na základě toho, že v několika jiných případech byla udělena nižší sankce, totiž nemůže legitimní očekávání žalobci ani vzniknout.
44. Ani v žalobě citované rozsudky správních soudů nejsou přílehlavé na nyní posuzovanou věc. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 24. 4. 2018, č. j. 9 As 55/2017-93, žalobce cituje pasáž, dle které může soud přistoupit ke snížení pokuty jen pokud by byla zjevně nepřiměřená. Další žalobcem citovaný rozsudek ze dne 25. 11. 2019, č. j. 5 As 162/2019-43, řeší zejména to, že pokutu ve výši 3 % zákonné sazby zpravidla nelze považovat za nepřiměřenou. Poslední v žalobě citovaný úryvek z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 12. 2022, č. j. 2 As 365/2020-43 obsahuje zejména závěr o tom, že je nepřípustná pokuta ve výši, která má likvidační charakter. Částku 150 000 Kč označil Nejvyšší správní soud za citelnou co do svého absolutního vyjádření, nikoliv však vzhledem k účastníku řízení. Ve všech případech se sice jedná o obecně platné úvahy, jejich spojitost s konkrétní situací žalobce ovšem chybí, a to bez ohledu na skutečnost, že se právně i skutkově jedná o zcela odlišnou problematiku.
45. Doplnění žaloby ze dne 2. 4. 2024 i replika ze dne 29. 5. 2024 byly učiněny po lhůtě pro podání žaloby a žalobce v nich proto nemůže rozšiřovat žalobu o další žalobní body (§ 71 odst. 2 s. ř. s.). Námitkami týkajícími se porušení procesních práv žalobce v souvislosti s dílčí změnou kvalifikace v řízení o rozkladu (které nadto opět nesměřují do napadeného výroku o uložení sankce) ani námitkou, že žalovaný měl jako polehčující okolnost zohlednit skutečnost, že žalobce činil kroky ke smírnému řešení sporů se spotřebiteli po zahájení sporného správního řízení, se zdejší soud nemůže věcně zabývat. Žalobce je totiž ve lhůtě pro podání žaloby neuplatnil.
46. Listinami přiloženými k žalobě dle zdejšího soudu není třeba dokazovat. Převážně jde o listiny, které jsou již součástí správního spisu. Dále žalobce přikládá listiny, které dokládají Shodu s prvopisem potvrzuje: R. L.

růst cen energií v době energetické krize, o čemž ovšem v zásadě není sporu, a jedná se o skutečnost obecně známou.

47. Navazující otázkou je přiměřenost uložené sankce ve smyslu ustanovení o moderaci sankce v soudním řízení správním (§ 78 odst. 2 s. ř. s.). Smyslem a účelem moderace není hledání „ideální“ výše sankce soudem místo správního orgánu, ale její korekce v případech, že by sankce, pohybující se nejen v zákonném rozmezí a odpovídající i všem zásadám pro její ukládání a zohledňující kritéria potřebná pro její individualizaci, zjevně neodpovídala zobecnitelné představě o adekvátnosti a spravedlnosti sankce (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 4. 2012, č. j. 7 As 22/2012-23). Soud nemůže přistoupit k soudní moderaci pokaždé, pokud se mu výše pokuty jeví jako nepřiměřená. Zákonným požadavkem je, aby správním orgánem uložený trest byl zjevně nepřiměřený, tedy takový, který vzhledem k okolnostem konkrétního případu výrazně, silně vybočuje (též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 10. 2022, č. j. 10 As 143/2022-46). I pokud by měl o ideální výši sankce soud oproti žalovanému odlišnou představu, nemůže tedy k její moderaci přistoupit, nebyla-li pokuta uložena ve zjevně nepřiměřené výši.
48. Přiměřenost či nepřiměřenost uložené správní sankce v podobě peněžitě pokuty je pak nutno hodnotit ve vztahu k podmínkám, které jsou pro úvahu o výši pokuty primárně stanoveny zákonem, a dále pak zejména zohledněním majetkových poměrů pachatele. Zároveň ovšem není možné odhlédnout od toho, že každá pokuta musí působit nejen preventivně, tj. musí přimět pachatele k nápravě, resp. odradit jeho i jiné osoby od páčání obdobných deliktů, ale též represivně; tedy by měla být do jisté míry citelná a zasáhnout určitým přiměřeným způsobem do poměrů pachatele (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2020, č. j. 5 As 204/2019-62). Je třeba zohlednit také finanční možnosti pachatele. Ve shora citovaném rozsudku ze dne 4. 10. 2022, č. j. 10 As 143/2022-46, Nejvyšší správní soud dále uvádí, že již skutečnost, že pokuta je uložena v dolní třetině zákonné sazby, do jisté míry zpochybňuje, že se jednalo o trest zjevně nepřiměřený.
49. Uložená pokuta činí 30 % horní hranice sazby pokuty za uvedený přestupek, což odpovídá úvahám žalovaného stran závažnosti jednání, kterým žalobce naplnil skutkovou podstatu přestupku. Zároveň dle zdejšího soudu nejde o takovou sankci, která by zjevně neodpovídala zobecnitelné představě o její adekvátnosti a spravedlnosti, a to ani při zohlednění majetkových poměrů žalobce. Zdejší soud proto nehodnotí uloženou pokutu jako pokutu zjevně nepřiměřenou. Jelikož pokuta není zjevně nepřiměřená, není možné její výši dle § 78 odst. 2 s. ř. s. moderovat.

V. Závěr a náklady řízení

50. Ze shora uvedených důvodů krajský soud žalobu zamítl dle § 78 odst. 7 s. ř. s.
51. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl dle § 60 s. ř. s. Neúspěšný žalobce nemá právo na náhradu nákladů řízení, žalovaný náhradu nákladů nepožadoval a ani mu v souvislosti s tímto řízením žádné náklady nad rámec jeho běžné úřední činnosti nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního

soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu

a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Brno 3. října 2024

David Raus v.r.
předseda senátu